

Folkeforskning på folkeforskning

Roller, rolleforståelse, ansvar i miljørelatert folkeforskning

Arbeidsverksted nr 1

**RefLab: Verktøy for refleksiv praksis i
miljørelatert folkeforskning**

21.03.2024

Program refleksjons- og arbeidsverksted 21.03.24

09:30 Kaffe og te med noe til

10:00 Velkommen! Introduksjon og mål for dagen (Line Barkved og Cecilie Baann, NIVA)

10:15 Kafedialog rundt bordene.

10:30 Miljørelatert folkeforskning fra ulike perspektiv og erfaringer: Frivillige - Forvaltning - Forskning

Åsa Renman og Kristoffer Bøhn, Sabima

Linnea Maria Lona Richter, Nordland fylkeskommune

Karin Ekman, NILU

Bert van Bavel, NIVA

10:55 Aktivitet 1: SPLOT - diskusjon rundt en miljøutfordring (intro v/Sara Noémie Plassnig, NIVA)

11:30 Lunsj

12:00 Aktivitet 2: Samarbeidsformer og avveininger i folkeforskningsprosjekter – sett gjennom ulike roller og linser (intro v/ Cecilie)

12:40 Oppsummering og avrunding (NIVA og alle)

13:00 Vel hjem!

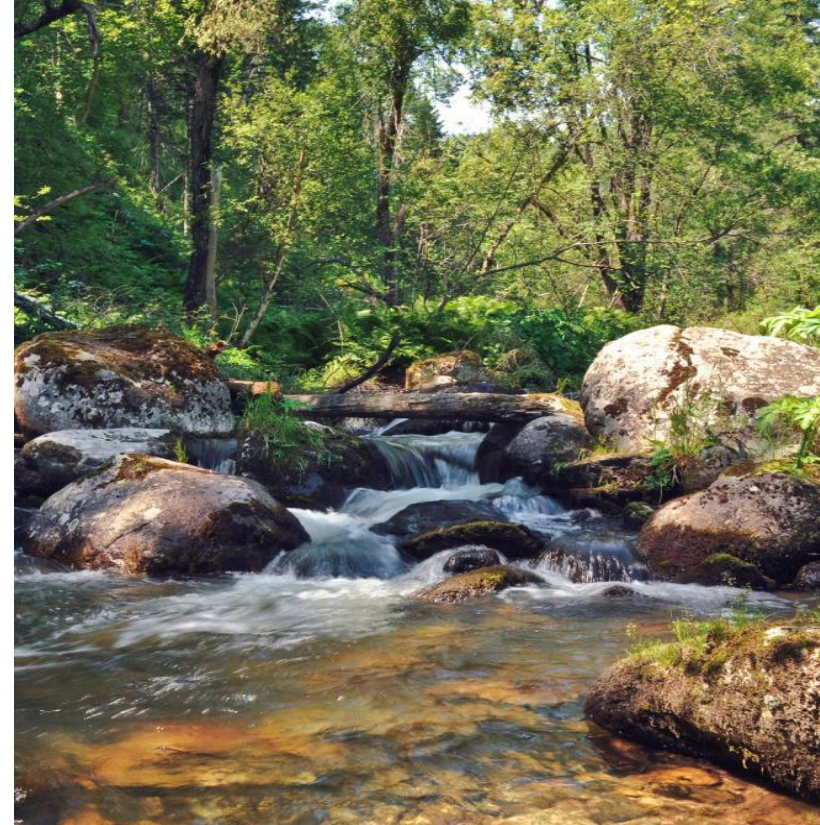
Velkommen og mål for dagen

- Bli kjent og knytte nye kontakter
- Refleksjon rund egne roller for å bedre kunne innrette folkeforskningsprosjektet for å oppnå formålet og de mål som er satt
- Inspirasjon til verktøy/ressurser man kan bruke i egne prosjekter for refleksjon og avveininger

Introduksjon: RefLab: Verktøy for refleksiv praksis i miljørelatert folkeforskning

- **Formål:** Utvikle kompetanse om inkludering av innbyggere og frivillige gjennom hele prosjektforløpet i miljørelatert folkeforskning og hvordan reflektere rundt roller og rollehensyn.
- Kjernen i prosjektet er **3 refleksjons- og arbeidsverksteder** + deling av innsikter og verktøy i en **tilgjengelig ressursoversikt**.
- **Målgruppe:** Alle som arbeider med miljørelatert folkeforskning. Ønsker en *bredt sammensatt deltagergruppe* inkludert deltakere uten formell forskerbakgrunn, forvaltning, og forskerutdannede.
- **Prosjektperiode:** Jan – Des 2024
- **Finansering:** Forskningsrådet
- **Nettside:** <https://www.niva.no/prosjekter/reflab>

Hvem er vi i prosjektets arbeidsgruppe?

Line Barkved

Cecilie Baann

Sara Noémie Plassnig

Åsa Renman

Malin Stapnes Dahl

Kaja Bratseth

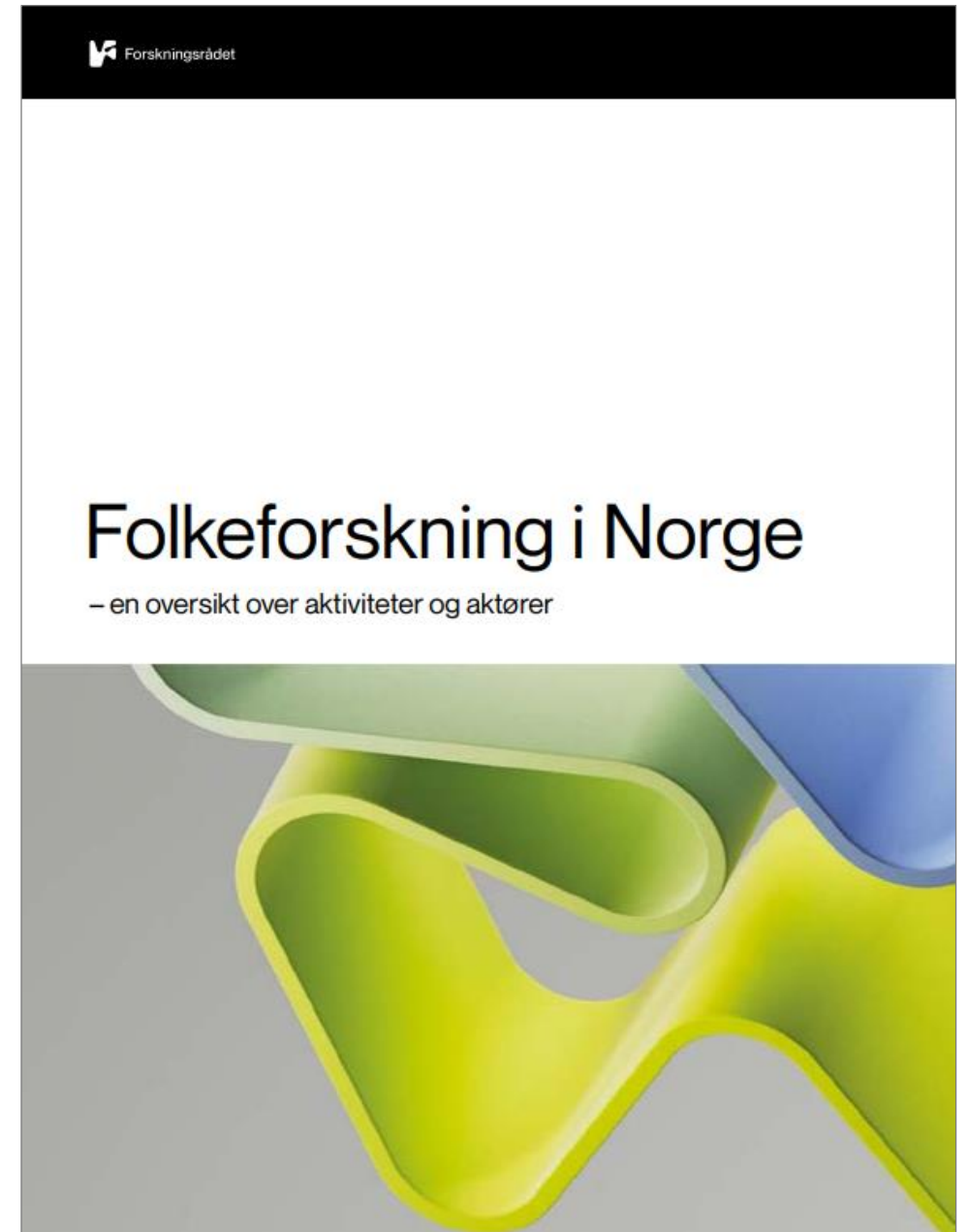

Lars Kristian Selbekk

Hva er folkeforskning?

Folkeforskning er en norsk oversettelse av begrepet **Citizen Science**. Som overordnet begrep dekker folkeforskning aktiviteter der **ikke-forskere** på ulike måter involveres i forskning, og hvor sluttresultatet er ny kunnskap eller innsikt.

Crowd sourcing

Kun datasamling.

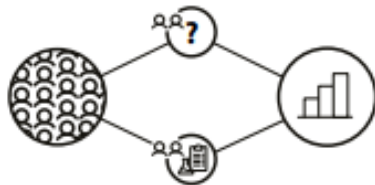
Distribute intelligence

Datainnsamling, tilrettelegging av data og analyse

Participatory science

Utvikle forskningsspørsmålet og metode, og datainnsamling.

Extreme Citizen Science

Utvikle forskningsspørsmålet og metode, datainnsamling, tilrettelegging av data, analyse og formidling av resultater.

Hakley (2013) foreslår å tenke på deltagelse som en stige: Jo mer deltakelse i flere steg av prosessen, jo høyere på stigen.

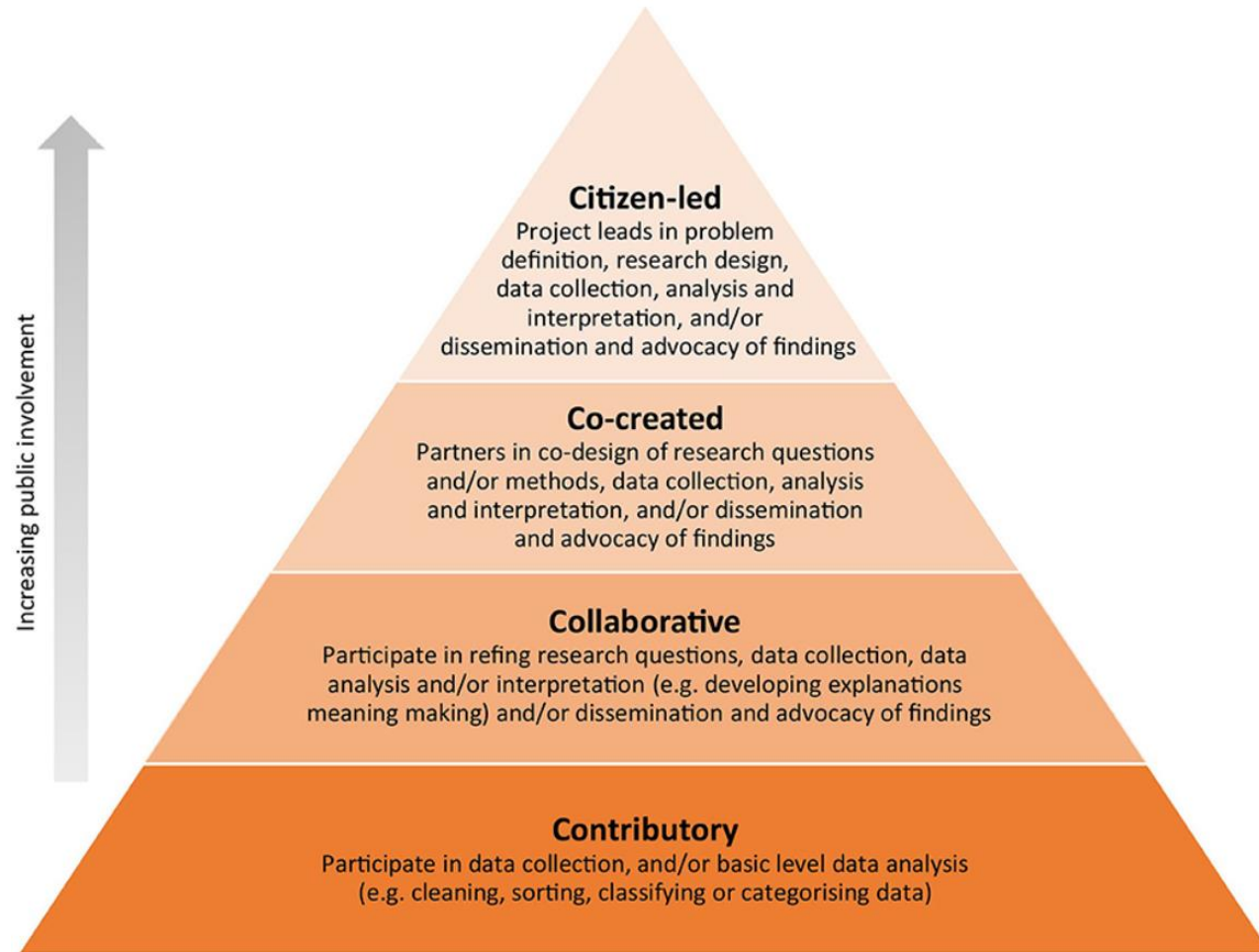
Samtidig bør man forstå hva deltakelse betyr for deltakeren, og hvordan ulike folk deltar i forskjellige prosjekter, ofte på ulike premisser.

Fra folkeforskning i Norge. [978-82-12-04023-6---folkeforskning-i-norge.pdf](https://www.forskingsradet.no/rapporter/978-82-12-04023-6---folkeforskning-i-norge.pdf) (forskingsradet.no)

I rapporten er prosjektene kategorisert etter [Hakley et al 2013](#) en definisjon som ofte brukes i europeiske sammenheng med hensyn til graden av involveringen av deltakerene.

Forskjellige nivå av inkludering og samskaping

Folkeforskning innen miljøforskning er fortsatt i hovedsak bidragsytende deltagelse (contributory): datainnsamling og enkel analyse

<https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.743348>

Folkeforskeres oppgaver og roller

Fritz Ahlefeldt

Vi spurte dere: Hva er særlig viktig å tenke over når det kommer til folkeforskning?

Hvem skal bruke dataen og hvilken kunnskap trenger de.

Rollefordeling og rollebeskrivelse og å sikre god kvalitet på innsamlet data.

At vi tilpasser undersøkelsene eller det materiale som skal samles inn, slik at det holder kredibilitet i forskningsmiljø. Det er viktig for deltagere at de blir tatt seriøst og at det ikke blir stilt mistillit til resultat.

Metodeutvikling og metoder utover datainnsamling.

Deltakerperspektiver

Meget stort potensiale, særlig for datainnsamling, om godt tilrettelagt. Eierskap til aktørene, for eksempel gjennom ansvar for kvalitetssikring.

Maktforholdet mellom de involverte partene. Det er veldig viktig at (særlig unge) medforskere ikke blir utnyttet, men at de er likeverdige partnere i hele kunnskapsproduksjonsprosessen. Det er også viktig å være klar over at dette er en ressurs- og tidkrevende måte å forske på.

At folkeforskning om miljø også kan være samfunnsvitenskapelig orientert.

Introduksjon rundt bordet

Presenter deg selv og din erfaring med folkeforskning.

Fortell gruppa om en miljøutfordring du er opptatt av. En av de andre på gruppa skriver denne på en lapp.

Miljørelatert folkeforskning fra ulike perspektiv og erfaringer

- Frivillige/interesseorganisasjoner/sivilsamfunn
- Forvaltning
- Forskning

Nordland
FYLKESKOMMUNE

nilu

NIVA

Aktivitet 1: SPLOT - diskusjon rundt miljøutfordringer i nærmiljøet ditt.

- SPLOT er en tegne- og kartleggingsøvelse som fasiliterer dialog (Hagen & Andersen, 2021).
- SPLOT står for Sted, Person, Læring, Observasjon og Tråkk (Hagen & Osuldsen, 2021b).
- "Splotte" steder i nærmiljø og miljøutfordringer for å forstå motivasjon for deltakelse i folkeforskningsprosjekter.

Foto: [Splot som metode - \(oslomet.no\)](https://oslomet.no)

Vi lager en SPLOT!

Individuell SPLOT: Lag din egen for et sted i ditt nærmiljø

- Tegn et lite hjerte på midten av et ark og «splætten» rundt
- Velg et sted fra nærmiljøet ditt. Hjertet representerer dette stedet.
- Skriv stikkordene eller tegn rundt hjertet hvorfor du har det godt der.
- Finnes det noen miljøutfordringer relatert til stedet?

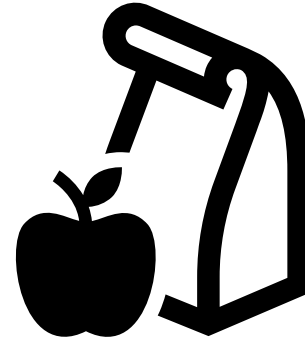
GruppeSPLOT: Lag en felles for et sted i Oslo

- Velg et felles sted i Oslo hvor det finnes miljøutfordringer
- En person i hver gruppe tegner et hjerte, «splætten» rundt og skriver stedsnavnet inn i hjertet.
- Diskuterer hvorfor dette stedet betyr noe for dere. Tegn eller skriv stikkord rundt hjertet.
- Hvilke miljøutfordringer finnes der? Hva står på spill hvis miljøutfordring(er) ikke bli løst?

Foto: [Splot som metode - \(oslomet.no\)](https://oslomet.no)

Lunsj 😊

Refleksjoner og take-aways fra SPLOT

- Hvilket sted og miljøutfordring har dere SPLOTTET?
- Hvilke eventuelle utfordringer ga øvelsen dere i fellesskap?
- Hvordan kan du bruke SPLOT-øvelsen til å øke forståelsen på tvers av ulike roller og bakgrunner i en gruppe?
- Hvordan og hvorfor kan du bruke SPLOT-metoden i et folkeforskningsprosjekt?

Aktivitet 2: Inkludering og rolleforståelser i miljøutfordringer

Hvem 'eier' en miljøutfordring?

- Forskeren
- Kommunen eller staten
- Den som oppdaga det
- Den som forurensar
- De som bor der

Hvordan inkludere ulike aktører i flere deler av et folkeforskningsforløp?

FEM INNBYGGERTYPER

I det følgende beskriver vi fem forskjellige innbyggertyper — fra den tradisjonelt engasjerte innbyggertypen til den ikke-involverte innbyggertypen — som du mest sannsynlig møter når du skal drive med innbyggerinvolvering i forskning. Du vil også møte innbyggere som ikke passer inn i disse stereotypene, men de kan allikevel være hjelpsomme når du skal tenke på målgrupper, metoder og mulighetsrommet og utarbeide en meningsfull involveringsprosess. Innbyggertypene baserer seg hovedsakelig på Byantropologenes erfaringer fra innbyggerinvolvering i stedsutvikling.

En måte å sikre bedre representativitet, og særlig at innbyggere som er mindre privilegerte og/eller ikke-engasjerte å komme til orde, er ved å tenke nøye igjennom små og store detaljer før prosjektet starter for å tilpasse involveringen til folk du vil involvere. Les disse innbyggerne aviser eller scroller de på Tiktok? Hvor er det mulig å møte dem? Hvordan blir det lett for dem å forstå informasjonen om prosjektet? Hva kan gjøre det både spennende og komfortabelt for denne type innbygger å involvere seg i ditt forskningsprosjekt?

<p>Den tradisjonelt engasjerte</p>	<p>Illdsjelen</p>
<p>Denne er en person som deltar aktivt via tradisjonelle kanaler for deltakelse i samfunnet, og gjerne er politisk engasjert. Vedkommende stemmer ofte ved valg og er opptatt av å delta i demokratiske prosesser. Vedkommende har sterk tillit til eksisterende systemer og forholder seg til systemene innenfor de etablerte rammene. Denne typen er lett å rekruttere til åpne og mer offisielle møter fordi de er opptatt av å påvirke systemet innenfra. Organisasjoner som denne typen person er medlem av kan fungere som brobyggere for å formidle forskningsmuligheter. Kommuniser klart hvordan deltakelse i forskning kan påvirke og forbedre samfunnet, politiske beslutninger eller tjenestetilbud, da denne typen ofte er interessert i konkrete resultater og forbedringer.</p>	<p>Illdsjelen har et sterkt engasjement. Vedkommende engasjerer seg i aktivisme og kan for eksempel være medlem av aksjonsgrupper. Vedkommende prosjekter som drives mer selvstendig kan motta støtte fra etablerte institusjoner. Denne typen er opptatt av å være med i forskning og ønsker at deres stemme skal bli hørt. Samarbeid med eksisterende aktivistnettverk som vedkommende er medlem av kan være nyttig for å nå ut med informasjon om muligheter for deltakelse i forskning og inspirerende til deres lidenskap og mål.</p>
<p>10 / 41</p>	<p>Veilede</p>

Aktivitet 2: Inkludering og rolleforståelser i miljøutfordringer

1. Ta utgangspunkt i en miljøutfordring
2. Velg maks 5 personer fra lista
3. Hvis disse personene hadde meldt seg på ditt prosjekt, hvordan kan du arbeide for å sørge for at de føler seg inkludert og motivert gjennom hele forskningsprosessen?
4. Hvis du skulle gjennomføre et prosjekt i deres nærmiljø, hvordan ville du gå frem for å engasjere disse personene?

Refleksjon og take-aways fra aktivitet 2

- Hvilken miljøutfordring har dere jobbet med?
- Var personaene gjenkjennelige? Hvilke var lett/vanskelig å jobbe med?
- Hvorfor er det viktig å forstå ulike menneskers motivasjon til å bidra i folkeforskningsprosjekter?
- Hvordan kan inkludering bedre folkeforskningsprosjekter på miljøutfordringer?

Oppsummering og avrunding

- Nøkkelinnsikter vi tar med hjem
 - Kobling mellom øvelse 1 og 2, og mellom øvelser og tema
- Verktøykasse/ressurssamling
- Neste møter:
 - **29.august:** Datakvalitet, protokollutforming, etikk.
 - **12.nov:** Miljømessig og sosial bærekraft med folkeforskning - overganger mellom innbyggerinvolvering, folkeforskning, og medvirkning

Takk for idag 😊

Håper vi sees neste gang!

<https://www.niva.no/prosjekter/reflab>